

XXIII. Országos Neveléstudományi Konferencia**2023. 10. 26-28.****NSZFH Elemzési és Pályakövetési Munkacsoport előadásainak absztraktjai****Hörich Balázs - Tóth Kevin: Duális képzésben való részvétel és az elhelyezkedési tervek összefüggései***Kulcsszavak: szakképzés, duális képzés, pályakövetés, elköteleződés, elhelyezkedés*

A szakképzés 2020. évi megújítása erősíteni szándékozik a szakképzési rendszer azon célkitűzésének megvalósítását, ami a szakképzés és a gazdaság igényeinek nagyobb koherenciájának megteremtését tűzi ki. Az elmúlt időszakban viszonylag kevés információ látott napvilágot a szakirányú oktatásban résztvevő tanulói köréről, illetve a duális képzésben résztvevők főbb mutatóiról (Györgyi, 2022). Az előadásban bemutatásra kerülnek a 2022.09.01 és 2023.08.31 közötti időszakban sikeres alapvizsgát tevő, valamint a szakirányú oktatásban és annak eltérő típusaiban résztvevő tanulók főbb jellemzői. A szakképzésben tanulók körében végzett felmérés elemzése során arra a kérdésre keressük a választ, hogy a duális képzésbe kapcsolódó tanulók hogyan értékelik szakmai képzésüket; a részvétel befolyásolja-e a majdani elhelyezkedéssel kapcsolatos ismereteket, illetve a tanult szakmában történő elhelyezkedésre vonatkozó rövidtávú terveket.

Az előzetes adatok szerint a duális képzésben résztvevő tanulók aránya a szakképző iskolásokat tekintve a 10. évfolyamon 78, a 11. évfolyamon pedig 79%. Az elektronika és elektrotechnika, a gépészet, a kereskedelem, az épületgépészet, a specializált gép- és járműgyártás, valamint a turizmus-vendéglátás ágazatba tartozó szakmák esetében magasabb a duális képzésben résztvevő tanulók aránya. A részvételi arányok viszonylag nagymértékben szóródnak az egyes vármegyék között, valamint a duális képzésben megszerezhető bruttó tanulói bérek is jelentős heterogenitást mutatnak. A szakképzésben tanulók körében felvett kérdőíves kutatás (NSZFH Szakképzési Pályakövetési Rendszer szakképzésben tanulókra vonatkozó kérdőíves vizsgálata) teljes mintájából az elemzésben a 16 évesek, illetve a végzős évfolyamok tanulóinak válaszait vizsgáljuk (N=12870). A felmérés első hulláma a 2021/22-es

tanévre vonatkozik, de az előadás időpontjára már az új, 2023 tavaszán felvett második hullám eredményei is rendelkezésre állnak. Az első hullám adatai alapján kijelenthető, hogy mind a 16 évesek, mind pedig a végzős szakképzésben tanulók körében nagyobb arányban jellemző a duális képzésben való részvétel a szakképző iskolai tanulókra. Alapvetően pozitív vélekedések fogalmazódnak meg a duális képzéssel kapcsolatban, melyet a szocio-demográfiai és képzési jellemzők csak kismértékben befolyásolnak. Az elhelyezkedéssel kapcsolatos ismeretek, illetve a szakmával kapcsolatban kialakított, egyfajta elkötelezettséget mérő kompozit mutató magasabb értéket mutat a duális képzésben résztvevő tanulók körében. Ugyanakkor a tanult területre vonatkozó elhelyezkedési terveket a duális képzésben való részvétel nem, az iskolatípus viszont jelentősen befolyásolja: a technikumok tanulói inkább továbbtanulásban, a szakképző iskolák tanulói inkább elhelyezkedésben gondolkodnak. Az eltérések a végzés idejéhez közeledve azonban halványulnak és egyúttal a duális képzés pályán tartó befolyása is érzékelhető.

Szabó Eszter Virág - Ungvári Mária: Út a felsőoktatásba a szakképzésből

Kulcsszavak: szakképzés, felsőoktatás, továbbtanulás

Az "Út a felsőoktatásba a szakképzésből" című előadás a szakképzési rendszer és a felsőoktatási intézmények kapcsolatának elemzésére összpontosít. Az elemzésünk azt mutatja be, hogy hogyan alakul a szakképzésben tanuló diákok továbbtanulási szándéka az egyetemekre, továbbá a tanulmányi jellemzőiket a felsőoktatásban.

Az utóbbi években nőtt a szakképzésből jövő, felsőoktatásba jelentkezők száma, amely hozzájárult a felsőoktatás expanziójához. (Józsa, 2022.) Így kiemelten fontos foglalkozni azzal, hogy milyen terveik vannak a szakképzésben tanulóknak a képzés befejezését követően.

A 2021/22-es tanévben felvett nagymintás kérdőíves felmérés olyan kérdésekkel is foglalkozik, mely választ ad arra, hogy a szakképzést választó diákoknak milyen terveik vannak a képzés befejezését követően, mi motiválja őket a továbbtanulásra, mennyien tervezik a felsőoktatásban való továbbtanulást és mennyire ismerik a felsőoktatással kapcsolatos tájékoztatási csatornákat. A kérdőíves adatfelvétel során három csoport került megszólításra:

a képzést kezdő 9. évfolyamosok, a 16. életévüket betöltők és az adott tanévben végzők. Összesen 11.057 érvényes kitöltés érkezett a kérdőívekre, de jelen előadásban csak a 16. életévüket betöltőket és a 2021/22-es tanévben végzőket vizsgáljuk (N=5.298).

A kérdőíves felmérés mellett a Szakképzési Pályakövetési Rendszer adatai által kaphatunk képet a már felsőoktatásban tanuló hallgatók tanulmányi jellemzőiről. Így a jelen vizsgálat és az előadás célja egyrészt, hogy feltérképezze a szakképzésben tanulók előzetes terveit a felsőoktatásba való átmenet kapcsán, másrészt, hogy megvizsgálja a szakképzésből a felsőoktatásba továbbtanuló hallgatók demográfiai és tanulmányi jellemzőit. A kérdőíves eredményekből kiderül, hogy míg a szakképzésben tanuló 16 évesek 26%-a, addig a végzősök 20%-a tervez továbbtanulni a felsőoktatásban 3 év múlva. Ha pedig a vizsgálatba bevonjuk a szülők iskolai végzettségét és az intézmény típusát is, akkor azt látjuk, hogy főleg a technikumba tanulók, valamint a felsőfokú végzettséggel rendelkező szülők gyerekei szeretnének felsőfokú intézményben továbbtanulni.

A vizsgálat további részeként feltárássra kerül, hogy a szakképzésből érkező tanulók a felsőoktatásban milyen képzési formán tanulnak, illetve mennyi idő alatt abszolváltnak. Kutatásunk során kitérünk a tanulók felsőoktatási és szakképzési intézmények, illetve a lakóhelyük közötti ingázásra, a tanulmányi mobilitásra. Az adatokat térképes vármegyei bontásban adatvizualizáció segítségével mutatjuk be. Így megismerhetjük, országosan és/vagy regionálisan mennyire centralizált a szakképzés, illetve a felsőoktatás. Ezen adatok további információval szolgálnak a későbbi elemzések, kutatások megalapozására.

Czirfusz Dóra: A szakképzésben végzettek munkaerőpiaci átlépésének vizsgálata

Kulcsszavak: szakképzés, munkaerőpiaci átlépés, pályakövetés

A KSH statisztikája alapján a középfokú oktatásba járók 54,7%-a tanul valamilyen szakképző intézményben a 2022/23-as tanévben. A szakképzés elsősorban a munkaerőpiacra készíti fel a tanulókat (Cedefop, 2020), az Eurostat Magyarországra vonatkozó adatai szerint 2021-ben a 15-35 év közöttiek 81,5%-a aktív a munkaerőpiacon a szakképzettséggel rendelkezők közül, míg az általános középfokú végzettséggel rendelkezők esetében ez az arány 67,5%. Előadásom

célja egy helyzetkép felvázolása arról, hogyan alakul a szakképzésben végzettek munkaerőpiaci életútja a végzettség megszerzését követő hónapokban. Kutatási kérdésem egyrészt feltáró jellegű, és a foglalkoztatottak arányát kívánja bemutatni, továbbá arra keresi a választ, hogy milyen összefüggésben áll az elhelyezkedés a szociodemográfiai jellemzőkkel és a van-e eltérés az egyes képzések mentén. A KSH definíciójának megfelelően elemzésemben azokat tekintem a munkaerőpiacon aktívnak, akik a vizsgált időszakban rendelkeznek bármilyen munkavégzésből származó jövedelemmel, tekintet nélkül a foglalkoztatás formájára. A kutatás a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal által kezelt Szakképzési Pályakövetési Rendszer Adatintegrációs Moduljának másodelemzésére épül, amelyben a 2020/21-es tanévben végzett, munkaerőpiacon aktív fiatalok (N=19170) helyzetét az összekapcsolt adminisztratív nyilvántartások vonatkozó adatbázisa alapján mutatom be. A mintában a férfiak aránya 57%, a nőké 43%. Szakképző iskolában végzett a minta 41%-a, míg a technikumban végzettek aránya 59%. Az eredmények azt mutatják, hogy a tanulói jogviszonyos tanulók háromnegyede (66,3%), míg a felnőttképzési jogviszonnyal rendelkezők négyötöde (83,2%) lép át a munkaerőpiacra a képzés befejezését követő 6 hónapon belül. A fiatalok további része felsőoktatásban, felnőttképzésben vagy szakképzésben (például egy második szakmán) tanul tovább, álláskereső vagy családot alapít. Az előadás során összefüggésvizsgálatok és modellező eljárások segítségével azonosítom azokat a jellemzőket, amelyek a munkaerőpiacra történő átlépéssel kapcsolatban állnak. Az eredmények alkalmasak arra, hogy visszajelzést nyújtsanak a szakképzés sajátosságairól, bemutassák az egyes képzések munkaerőpiaci kapcsolódását, segítve ezzel mind a szakképző intézmények képzési portfóliójának kialakítását, mind a pályaválasztás előtt állók döntését.